

บทปริทัศน์หนังสือ

1994: NATO องค์การทหาร ที่มุ่งพิชิต ‘ตะวันออก’

*Jonathan Haslam, Hubris: The American Origins
of Russia's War Against Ukraine*
(Cambridge: Harvard University Press, 2024)

ธเนศ วงศ์ยานนาวา

The languages of Western Europe civilized Russia.

Thomas Macaulay (1835)

The fundamental aim, from Bush ('41) to his son Bush ('43),
was to use NATO as an instrument for the enforcement
of a Pax Americana that stretched well beyond
the boundaries of Europe

Jonathan Haslam

รัสเซียเป็นยุโรปหรือเอเชียเป็นคำถามสำคัญของรัสเซียในศตวรรษที่สิบเก้า การถดถอยของอาณาจักรออตโตมันแสดงชัดเจนด้วยชื่อ “คนป่วยแห่งยุโรป” การถดถอยของอาณาจักรออตโตมันเปิดทางให้จักรวรรดิรัสเซียมีทางออกทะเล แต่การเข้ามาแทนที่ของรัสเซียสันตะเทือนเสถียรภาพแห่งจักรวรรดิอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น อังกฤษ ฝรั่งเศส และออตโตมัน การเข้าตีเพื่อยึด Sevastopol ที่เป็นเมืองใหญ่ ในคาบสมุทร Crimea เป็นระยะเวลา 11 เดือนระหว่างปี ค.ศ. 1854-1855 แสดง ความอ่อนแอของจักรวรรดิรัสเซีย Crimea ถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซียในปี ค.ศ. 1783

จนกระทั่งสงครามรัสเซียกับออตโตมันในปี ค.ศ. 1877-1878 เพื่อยึด ดินแดนที่เสียให้กับอาณาจักรออตโตมันกลับคืน สงครามรัสเซียกับอาณาจักร ออตโตมันเปิดทางให้กับการเป็นอิสระของดินแดนบอลข่านจากอาณาจักร ออตโตมัน การถดถอยของอาณาจักรออตโตมันหมายถึงความหวังในการกลับเข้าไป ครอบครองในดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่เหล่าคริสต์ชนไม่สามารถเข้าไปยึดครองได้ มากกว่าพันปี

ในศตวรรษที่ยี่สิบหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งความหวาดกลัวคอมมิวนิสต์ เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้ชาติตะวันตกมองข้ามคนฮิตเลอร์พุ่งเป้าไปสู่อภิมหาภัย แบบคอมมิวนิสต์รัสเซีย สหรัฐอเมริกาตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัสเซีย

หลังพรรคบอลเชวิคยึดอำนาจจากพระเจ้าซาร์ในวันที่ 6 ตุลาคม ค.ศ. 1917 ความพยายามที่จะทำลายหน่ออ่อนของคอมมิวนิสต์ด้วย Polar Bear Expedition ที่มีเป้าหมายที่จะถล่มกองทัพแดงให้สิ้นซากในระหว่างปี ค.ศ. 1918-1919 กองกำลังฝ่ายสัมพันธมิตรสนับสนุนฝ่ายต่อต้านกองทัพแดง ในไซบีเรีย กองกำลังฝ่ายสัมพันธมิตรที่ไม่ได้มีแค่ชาติตะวันตกผิวขาว แต่ยังมีจีนและญี่ปุ่นที่เข้าร่วมกันต่อสู้กับกองทัพแดงในระหว่างปี ค.ศ. 1918-1922 โดยญี่ปุ่นส่งกองทหารประมาณเจ็ดหมื่นคนเข้าร่วมกันกำจัดภัยคอมมิวนิสต์ แต่ประวัติศาสตร์ก็ดำเนินต่อไปอย่างที่ว่ากัน

ประวัติศาสตร์ที่รู้กันว่ารัสเซียต้องเผชิญกับการบุกของมองโกลที่ภัยเป็นมาจากตะวันออก การแข่งขันกันขยายอำนาจของรัสเซียกับอาณาจักรออตโตมัน ในการครอบครองทะเลดำและคอเคซัส (Caucasus) ไล่ไปจนถึงเอเชียกลาง แต่การบุกของนาโปเลียนสร้างความสั่นสะเทือนให้กับจักรวรรดิรัสเซียอย่างมาก แต่ในท้ายที่สุด 1812 Overture ของ Pyotr Ilyich Tchaikovsky ก็ได้มีโอกาสดังกระหึ่มด้วยความภาคภูมิใจ

Operation Barbarossa ในวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 1941 ทำให้ Molotov-Ribbentrop Pact สนธิสัญญาไม่รุกรานกันระหว่างรัสเซียและสหภาพโซเวียต กลายเป็นแค่เศษกระดาษ สงครามโลกครั้งที่สองรัสเซียสูญเสียคนไปมากที่สุดในโลก ประมาณ 24-27 ล้านคน ความแค้นของรัสเซียแสดงออกด้วยการยึดกรุงเบอร์ลินด้วยกองทัพมหาศาลที่มีตัวเลขหกถึงเจ็ดหลักพร้อมจะบดขยี้กองทัพนาซีที่มีจำนวนไม่กี่หมื่นคน กองทัพนาซีที่ในท้ายที่สุดเหลือเพียงแค่วัยรุ่นและคนแก่ที่ถูกระดมมาป้องกันเบอร์ลิน

การประชุมกันที่ Yalta ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1945 นอกเหนือไปจากเรื่องการจัดการเยอรมนีแล้ว รัสเซียยอมที่จะเข้าร่วมสงครามกับญี่ปุ่น หลังจากเอาชนะเยอรมนีได้ ยุโรปตะวันออกจะมีการเลือกตั้งเพื่อเปิดทางไปสู่เสรีประชาธิปไตย แต่ยุโรปตะวันออกกลายเป็น “Sphere of Influence” ของสหภาพโซเวียตรัสเซีย หลังจากการบุกโปแลนด์ของกองทัพนาซีแล้วก็เป็นคราวของกองทัพรัสเซียบุกไม่กี่วันหลังจากเยอรมนีในปี ค.ศ. 1939 ไม่เพียงแต่โปแลนด์เท่านั้นที่อยู่ใน “เขตอิทธิพลของรัสเซีย”

ในปี ค.ศ. 1945 หลังสงครามโลกครั้งที่สองอัลบาเนียมีรัฐบาลคอมมิวนิสต์ ในปี ค.ศ. 1946 บัลแกเรียมีรัฐบาลคอมมิวนิสต์ปกครองโดยลัทธิบอบกษัตริย์ ในปี ค.ศ. 1947 รัสเซียจัดการเลือกตั้งแบบไม่ต้องการฝ่ายค้านคอมมิวนิสต์ ในปี ค.ศ. 1948 ก็เป็นคราวของฮังการี ต่อมาในปีเดียวกันก็เป็นเชโกสโลวาเกีย ประสบการณ์ที่เลวร้ายจากอำนาจดิบๆ ของรัสเซียทำให้การกลับไปสู่อ้อมกอดของรัสเซียย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก นอกจากนั้นประเทศยุโรปตะวันออกก็คงอยากที่จะไปอิงแอบกับรัสเซียที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจมากมายมหาศาลในต้นทศวรรษ 1990 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้นำยุโรปตะวันออกหลังการล่มสลายคือศัตรูคนสำคัญของสหภาพโซเวียตรัสเซีย เช่น Lech Walesa Vaclav Havel เป็นต้น

จากนาซีไปจนถึงสตาลินเผด็จการเบ็ดเสร็จ (totalitarianism) กลายเป็นคำสามัญในทศวรรษ 1950 การทำลายฝ่ายต่อต้านคอมมิวนิสต์รัสเซียเป็นเรื่องที่รู้จักกันดี ตั้งแต่ฮังการีในปี ค.ศ. 1956 เชโกสโลวาเกียในปี ค.ศ. 1968 คำว่า ‘Gulag’ ที่แรกๆ หมายถึงตำรวจลับรัสเซียได้กลายมาเป็นคำที่บ่งบอกถึงค่ายแรงงานบังคับ (forced labour camp) ได้กลายมาเป็นคำที่แสดงถึงความโหดร้ายของสหภาพโซเวียตรัสเซีย คำคำนี้เป็นที่รับรู้กันในโลกตะวันตกจากผลงานนักเขียนรางวัลโนเบล Alexandr Solzhenitsyn กับผลงาน *The Gulag Archipelago* ปี ค.ศ. 1973

ด้วยพลังของสหภาพโซเวียตรัสเซียที่มีแต่ความเป็นเผด็จการที่โหดร้ายทำให้แม้กระทั่งคำว่า ‘Socialism’ คือคำที่เลวร้าย ความพยายามที่จะกู้ชื่อของสังคมนิยมด้วยคำแบบ ‘existing socialist countries’ เพื่อบอกถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับ ‘socialism’ ในหนังสือ หรือจะเป็นคำแบบ ‘socialism with human face’ ได้ไปจนถึงการมีแนวทางเป็นของตัวเองที่ไม่ได้เดินตามการบงการจากพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียแบบ ‘Eurocommunism’ ที่เชื่อในการเข้าสู่อำนาจรัฐตามแนวทางรัฐสภา

ชัยชนะของเสรีประชาธิปไตยหรือทุนนิยมคือคำที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงอยู่ตลอด บทความ “The End of History” ของ Francis Fukuyama ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1989 จึงกลายเป็นคำที่ดูละมุนละม่อม ในขณะที่ประธานาธิบดี George Bush

ผู้พ้อถึงกับกล่าวว่า “The Soviet Union did not simply lose the cold war; the Western democracies won it” “การเล่าเรื่องแบบดูถูกเหยียดหยาม” ที่ “ไร้ซึ่งการให้เกียรติ” (lack of respect) ได้กลายมาเป็นการรับรู้ (perception) สำคัญ โดยเฉพาะอย่าง Vladimir Putin ผู้นำที่มีชื่อหน้าเดียวกันกับ Vladimir Lenin

แต่การยกปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและรัสเซียว่าเป็นเรื่องของ V. Putin นั้น “ไม่เพียงพอสำหรับคำอธิบาย” (p. 10) นี่เป็นคำของ Stephen Hedley ที่ปรึกษาประธานาธิบดี George Bush Jr. นี่เป็นข้อความที่ Jonathan Haslam อ้างไว้ในผลงาน *Hubris: The American Origins of Russia's War Against Ukraine* เป็นชื่อที่ใช้ในสหรัฐอเมริกาพิมพ์โดย Harvard University Press ในอังกฤษใช้ชื่อว่า *Hubris: The Origins of Russia's War Against Ukraine* แสดงถึงการตลาดที่ชัดเจนจากสำนักพิมพ์ แต่ชื่อก็บอกชัดเจนอยู่แล้วจากฝั่งสหรัฐอเมริกา

แล้วอะไรเป็นคำอธิบายที่เพียงพอ? การขยายตัวของ NATO เป็นหนึ่งในคำตอบที่มีต่อความซับซ้อนของประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการบุกครองของรัสเซีย Haslam ขึ้นไปเพื่อการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของประธานาธิบดี Bill Clinton ในปี ค.ศ. 1994 ที่ต้องการขยาย NATO เข้าไปในยุโรปกลางด้วยแรงสนับสนุนจาก Helmut Kohl ไปแลนดท์ ฮังการี และสาธารณรัฐเชค การรับสมาชิกเพิ่มของ NATO ก็ต้องเป็นไปอย่างรวดเร็วสำหรับคนใจร้อนอย่าง Clinton (p. 67) ทั้งนี้ Vaclav Havel ก็คือคนสำคัญที่ Haslam เห็นว่า “สร้างผลกระทบ” (impact) ต่อ Clinton อย่างมาก (p. 65) ถึงแม้ว่า Boris Yelstin จะโกรธ แต่กลับต้องยอมรับการขยายตัวของ NATO โดยรัสเซียจะไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของยุโรป (p. 74) ดังที่รัฐมนตรีกลาโหม Bill Perry ในสมัยประธานาธิบดี Clinton กล่าวไว้อย่างไม่มีเยื่อใยว่า “แล้วพวกรัสเซียจะทำอะไรได้” (p. 11) เพราะ “ในสายตาของอเมริกัน รัสเซียไม่ได้มีความสำคัญในด้านภูมิรัฐศาสตร์...” (p. 94)

แต่รัสเซียจะมีผลประโยชน์อะไรให้สหรัฐอเมริกา การถดถอยของรัสเซียย่อมเป็นผลดีต่อสหรัฐอเมริกา เศรษฐกิจรัสเซียพังพินาศก็ไม่จำเป็นต้องมี Marshall Plan แบบที่สหรัฐอเมริกามอบให้กับยุโรป การจะกู้เงิน IMF ของรัสเซียเป็นไปด้วยข้อตกลงที่ไม่มีประเทศตะวันตกที่ไหนจะทำได้ แต่รัสเซียอยู่ในสภาวะยากลำบากก็ยิ่งทำให้ข้อบังคับในการกู้เงินเป็นไปได้ยาก (p. 95)

ผู้เชี่ยวชาญรัสเซียและเป็นผู้อำนวยการ Brookings Institution ในต้นศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด Strobe Talbott ที่ Clinton ใช้งานเพราะเป็นเพื่อนนอนห้องเดียวกันในสมัยที่ทั้งคู่เป็น Rhodes Scholar ที่ Oxford University ไม่เห็นด้วยกับการขยายตัวของ NATO ส่วน Pentagon ก็ไม่เห็นด้วยเช่นกัน แต่จะทำอะไรได้ (p. 67) จากนั้นทีกของ Talbott ที่พบกับ Jacques Chirac ผู้นำฝรั่งเศสเห็นว่าการขยายตัวเป็น “จัดการไม่ดี” (p. 89) และ “ไม่ควรจะประเมินผลที่จะตามมาต่ำ...เพราะอาจนำไปสู่การขึ้นมาของชาตินิยมรัสเซียที่ฝังลึก” “คนที่จะรู้สึกถึงผลที่ตามมาก็คือภาคพื้นทวีปยุโรปไม่ใช่สหรัฐอเมริกา” ถึงแม้ว่านักการเมืองยุโรปจะเป็นห่วงกับการเหยียบย่ำรัสเซีย แต่ก็ทำอะไรไม่ได้ ในขณะที่เมื่อ Talbott ไปเจอ Helmut Kohl ผู้นำเยอรมนีกล่าวถึง Yelstin ว่า ผู้นำรัสเซียพูดกับเขาว่า “Helmut พวกเราไม่ชอบผม พวกเราไม่ชอบรัสเซีย” (p. 90) ในขณะที่เมื่อ Talbott พบกับนายกรัฐมนตรีอังกฤษ John Major ความรู้สึกของรัสเซียก็ไม่ได้แตกต่างกัน เพราะ Major เมื่อพบกับ Yelstin ก็เห็นถึงประเด็นว่าผู้นำรัสเซีย “อยากรู้ว่ากระบวนการนี้จะจบที่ไหน” (p. 91)

ในความเห็นของ Haslam “ระบบความมั่นคงร่วมในภาคพื้นทวีปยุโรปพยายามเสนอมาตลอดโดยรวมเอารัสเซียเข้ามาด้วยนั้นเป็นสิ่งที่สหรัฐอเมริกา ‘ไม่ได้สนใจ’ ทั้งนี้ ‘เป้าหมายหลักตั้ง Bush ผู้พ่อมาจนถึง Bush ผู้ลูก ก็คือใช้ NATO ในฐานะเครื่องมือในการบีบบังคับ (enforcement) Pax Americana ที่จะขยายตัวไปนอกเหนืออาณาเขตของยุโรป เพราะฉะนั้นอเมริกาถึงยังเป็นพันธมิตรอยู่” “สหรัฐอเมริกาแน่นอนว่าไม่ใช่แค่อำนาจยุโรป (European power) แต่สหรัฐอเมริกาเป็นอำนาจ extra-European ที่ครอบคลุมดูแลผลประโยชน์ของตัวเองทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง” (p. 91)

การล่มสลายของกำแพงเบอร์ลินในปี ค.ศ. 1989 และสหภาพโซเวียตรัสเซียในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1991 ทำให้ฝ่ายเสรีประชาธิปไตยหรือทุนนิยมยินดีปรีดา ถึงแม้ว่าองค์กรทางการทหารอย่าง NATO ต้องมาคิดว่าจะทำอย่างไรกับองค์กรทางการทหารที่มีไว้เพื่อสู้กับคอมมิวนิสต์และองค์กรทางการทหาร Warsaw Pact องค์กร NATO ‘จะอยู่หรือตาย’ เป็นคำถามสำคัญในทศวรรษ 1990. โดยไม่มีใครคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับยุโรปตะวันออกในระยะเวลานั้นใกล้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยูโกสลาเวีย ความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นส่วนสำคัญ

ของความทรงจำและเสริมสร้าง “ชาตินิยม” เช่น เซิร์บ (Serb) และโครแอต (Croat) เป็นต้น

ในขณะที่การรวมกันของเยอรมนีย่อมสันตะเห็นโครงสร้างอำนาจของยุโรป เยอรมนีมีบทบาทสำคัญในการกำหนดอนาคตของเหล่าอดีตประเทศที่แยกออกจากยูโกสลาเวีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครเอเชีย กลุ่มชาติพันธุ์โครแอตมีประชากรประมาณเกือบครึ่งล้านในเยอรมนีโครแอตเป็นคาทอลิก ส่วนเยอรมนีเองก็ว่าหนึ่งในสี่ของประชากรเป็นคาทอลิก ความต้องการเป็นประเทศของโครแอตได้รับการสนับสนุนจากตั้งแต่ออสเตรีย ฮังการี โปแลนด์ และพระสันตะปาปา John Paul II แรงกดดันของพระสันตะปาปายังมีบทบาทและคงทรงพลัง (p. 43)

แต่ปัญหาของอดีตประเทศยูโกสลาเวียไม่ได้จบลงง่าย ๆ ความขัดแย้งในเซอร์เบีย (Serbia) ในดินแดนโคโซโว (Kosovo) ที่อยู่ทางตอนใต้ของเซอร์เบียเปิดทางให้กับการปฏิบัติการทางการทหารครั้งแรกของ NATO กับเหล่าเซิร์บ (Serb) ปฏิบัติการทางการทหารที่รักษาการดำรงอยู่ของ NATO การทิ้งระเบิดเกือบสามเดือนของ NATO เป็นประวัติศาสตร์ที่อยู่นอกเหนือหลักการของสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ปฏิบัติการครั้งนี้ทำให้รัสเซียคิดว่ากันจะมีครั้งต่อไป (p. 102) สัญญาเดือนกุมภาพันธ์จากการขยายตัวของ NATO ชัดเจน ในปี ค.ศ. 2003 NATO บุกอิรักด้วยปฏิบัติการ Operation Iraqi Freedom พร้อมกับข้ออ้าง Weapons of Mass Destruction ข้ออ้างที่สร้างความสมเหตุสมผลให้กับการบุกของสหรัฐอเมริกาที่ Colin Powell ไปพูดที่สหประชาชาติเรื่อง Weapons of Mass Destruction ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2003 ถึงแม้ว่าในเวลาต่อมา Powell จะเสียใจกับสิ่งที่ได้กระทำไป เพราะไม่มีอาวุธทำลายล้างดังกล่าว

ภายใต้ ‘unipolar moment’ เส้นทางของ ‘Regime Change’ ของสหรัฐอเมริกาชัดเจน (p. 139) เพราะในเวลาต่อมาวิถีแห่ง ‘regime change’ ยังขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ อย่างไรก็ดีในขณะนั้นสายสัมพันธ์ของรัสเซียและสหรัฐอเมริกายังขึ้นมั่นด้วยการต่อสู้กับ “ผู้ก่อการร้าย” สายสัมพันธ์ระหว่างอิรักกับอัลกออิดะห์ (al-Qaeda) คืออะไรที่สหรัฐอเมริกาพยายามบอกให้โลกและรัสเซียรู้ การขยายอำนาจของสหรัฐอเมริกาคือการเคลื่อนตัวประชิดรัสเซียเข้ามาเรื่อย ๆ

ฝ่ายรัสเซียเองเสนอว่าสนใจที่จะเข้า NATO เพียงแต่ต้องอยู่ใน “สถานะที่เท่าเทียมกัน” (p. 118) ทั้งนี้ Putin รู้ดีว่ารัสเซียถูกปฏิบัติในฐานะที่ต่ำกว่า Putin เคยถาม George Robertson อดีตรัฐมนตรีกลาโหมอังกฤษและเลขาธิการ NATO ในเวลาต่อมา “เมื่อใดคุณจะให้เรามาเข้า NATO?” คำถามของ Putin ได้คำตอบจาก Baron Robertson (ตำแหน่งในปัจจุบัน) ว่า “เราไม่เชิญคนเข้า NATO พวกเขาคงต้องสมัครเข้ามา” (pp. 117-118)

การแข่งขันกันของจักรวรรดิหมายถึงฝ่ายหนึ่งก็ต้องทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถยิ่งใหญ่ขึ้นมาได้ สำหรับสหรัฐอเมริกาการที่รัสเซียจะยิ่งใหญ่กลับขึ้นมาเป็นจักรวรรดิก็ต้องการยุเครน นี่เป็นความคิดของ Zbigniew Brzezinski นักรัฐศาสตร์สายเหยี่ยวได้กล่าวไว้ในปี ค.ศ. 1994 (p. 115) ถึงแม้ว่าจะอ่อนกำลังลงไปมาก แต่ตัวตายตัวแทนแบบ Madeleine Albright¹ ก็ยังคงอยู่ในตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศ เพราะฉะนั้นก็ไม่ใช่เรื่องแปลกอะไรที่ยุเครนจะได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกามากที่สุดในบรรดาอดีตประเทศที่เคยอยู่กับสหภาพโซเวียต (p. 116)

การมุ่งตะวันออกของ NATO ยิ่งหนักแน่นมากขึ้นในสมัยประธานาธิบดี George Bush Jr. พร้อมกับความคิดในการสร้าง ‘National Missile Defense’ ในกลุ่มประเทศบอลติก แม้กระทั่ง Tony Blair ก็ยังเห็นว่ารัสเซียก็รู้สึกได้ว่าจรวดเหล่านี้พุ่งไปที่รัสเซีย (p. 124) แต่ด้วยทัศนคติที่ถูกเหยียดหยามรัสเซียยังคงดำเนินต่อไป Condoleezza Rice ในฐานะผู้ไม่ได้มีความรู้เรื่องรัสเซีย (p. 122) เป็นหนึ่งในตัวอย่าง (p. 123) ด้วยความคิดที่ว่ารัสเซียมีปัญหาทางการเงิน รัสเซียจะมีปัญญาอะไรไปขัดขวางการกระทำของมหาอำนาจหนึ่งเดียวอย่างสหรัฐอเมริกา

ถึงแม้ว่าความพยายามที่จะดึงเอารัสเซียเข้ามามีส่วนร่วมกับยุโรป NATO-Russia Council ที่มี Tony Blair ให้การสนับสนุน พร้อมด้วย Jacques Chirac และ Gerhard Schröder เพียงแต่ความคิด NATO+1 หรือ NATO 20 ถูกบดขยี้โดย Donald Rumsfeld ผู้ดูภายนอกตามสื่อมวลชนจะทำอะไรที่ขัดแย้งกับ

¹ เส้นทางการคิดของ Madeleine Albright ส่งต่อมายัง Condoleezza Rice เพราะ Josef Korbel อดีตนักการทูตเชื้อสายเชคและยิว (แต่เปลี่ยนศาสนามารับคาทอลิก) อาจารย์ที่ University of Denver คือครูของ Rice จนทำให้ Albright พุดกับ Rice ว่าเราสองคนมีพ่อคนเดียวกัน Josef Korbel คือพ่อของ Marie Jana Korbelova หรือ Madeleine Jana Korbel Albright

ผู้คนไปหมด แต่ Rumfeld ไม่ใช่คนเดียว Paul Wolfowitz ก็ยังดำรงตำแหน่งรอง
ในขณะที่ยุทธมนตรีต่างประเทศ Condoleezza Rice นักวิชาการที่หันมาโลกการเมือง
นั้นยากที่จะเทียบชั้นกับ Rumfeld ได้ ทั้งสองคน “ไม่ถูกกัน” อย่างหนัก ในสายตา
ของ Rumfeld นักวิชาการทำอะไรไม่ได้ นักวิชาการทำได้แต่แค่ “ประชุม” (p. 135)

อังกฤษทำอะไรมากไม่ได้ ชื่อเสียงของมหาอำนาจอย่างอังกฤษจึงมี
ฉายาเป็นเพียงแค่ “หมาพุดเดิ้ล” หรือเป็น “ม้าโทรจัน” ของสหรัฐอเมริกาใน
การจะทะลุทะลวงเข้าไปในยุโรป ถึงแม้ว่าการขยายตัวของ NATO จะไม่ได้ทำให้
นักการเมืองหลายประเทศมีความสุข อย่างน้อยๆ ฝรั่งเศสและเยอรมนีก็ไม่ได้
เห็นด้วย โดยเฉพาะ Angela Merkel สำหรับมุมมองของผู้นำรัสเซีย “ยูเครนไม่ได้
เป็นประเทศจริง ๆ” ส่วนหนึ่งเป็นพวกยุโรปตะวันออก ส่วนหนึ่งเป็นพวกรัสเซีย”
(p. 165) ยูเครน “ถูกสร้างขึ้นจากโรมานีเย โปแลนด์ เชคโกสโลวาเกีย และรัสเซีย
หลังสงครามโลกครั้งที่สอง” (p. 167)

พลังของ ‘อนุรักษนิยมใหม่’ (neoconservative) ในสหรัฐอเมริกายังคง
เฟื่องฟูอย่างต่อเนื่อง เพียงแต่คนพวกนี้ไม่รู้จักรัสเซีย เช่น John Bolton (p. 170)
การขยายตัวของ NATO ไปยังยูเครนและจอร์เจียในการประชุมที่กรุงบูคาเรสต์
ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2008 เป็นการส่งสัญญาณเตือนภัยให้กับรัสเซียในเดือน
สิงหาคม ค.ศ. 2008 รัสเซียบุกจอร์เจีย การบุกจอร์เจียสร้างความตื่นตระหนกให้
กับโปแลนด์ที่หวาดกลัวรัสเซียมากกว่าใคร ๆ จากการคาดการณ์ว่ารัสเซียจะบุก
โปแลนด์ในระยะสิบปีกลายเป็นสิบเดือน (p. 171) ในปี ค.ศ. 2009 การสนับสนุน
ให้เข้า NATO ทั้งยูเครนและจอร์เจียยังคงดำเนินต่อไป พร้อม ๆ กันกับการยอมรับ
แนวทางความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ระหว่าง NATO และ EU ทั้ง EU และ NATO
ไม่ว่าจะทำอะไรก็แยกจากกันไม่ได้ (p. 173) การขยายตัวของ EU แสดงถึงการ
ขยายตัวของ NATO

สำหรับการขยายอำนาจของสหรัฐอเมริกาไม่ได้กระทำผ่านกลไกแบบ
NATO เท่านั้น เหล่าองค์กรเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนจาก USAID ที่กลายเป็น
องค์กรที่เข้าไปยุ่งเรื่องราวภายในของรัสเซีย โดยมีเป้าหมายที่จะทำให้รัสเซีย
เป็นประชาธิปไตยผ่านกลไกประชาสังคม (civil society) จนทำให้รัสเซียต้องการ
ให้สหรัฐอเมริกาปิด USAID ในสมัยประธานาธิบดี Bill Clinton (p. 186) ในขณะที่
ที่แนวรบทางการทหารของสหรัฐอเมริกามีความชัดเจนมากในตะวันออกกลาง

ตั้งแต่ليبياไปจนถึงซีเรียและอัฟกานิสถาน เป้าหมายคือการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง (regime change) ของประเทศต่างๆ สำหรับ Haslam ผลลัพธ์ก็คือ “ความไร้ระเบียบ” ทางการเมืองและ “การขยายตัวของอิสลามหัวรุนแรง” ทั้งหมดในสายตาของรัสเซียคือการกระทำที่ “ไร้ความรับผิดชอบ” ของสหรัฐอเมริกา (p. 190)

การต่อสู้เพื่อการขยายตัวของเสรีประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกาดำเนินมาตลอดทั้งในระดับปฏิบัติการและอุดมการณ์ หนึ่งในกลไกสำคัญของการปฏิบัติการคือ National Endowment for Democracy (NED) ที่ตั้งมาตั้งแต่ในสมัยประธานาธิบดี Ronald Reagan ทั้งนี้ปฏิบัติการของ NED ในหลายมิตินั้นเคยเป็นหน้าที่ของ CIA หลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตปฏิบัติการสำคัญ NED ก็คือการปฏิบัติการในยูเครน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 มาจนถึงต้นปี ค.ศ. 2014 สหรัฐอเมริกาทุ่มเงินประมาณห้าพันล้านดอลลาร์เพื่อทำให้ยูเครนเข้ามาอยู่ในพื้นที่ของ ‘ยุโรป’ เพราะความยิ่งใหญ่ของจักรวรรดิรัสเซียจะเป็นไปไม่ได้ถ้าไม่มียูเครน ความคิดแบบนี้คือความคิดของ Zbigniew Brzezinski เมื่อยูเครนเป็นยุโรปตะวันตกก็ทำให้การฟื้นอำนาจของรัสเซียสิ้นสุดลง (p. 199) นี่ยังหมายถึงการล่มสลายของรัสเซียเอง (p. 200) ยูเครนเป็นเสรีประชาธิปไตยก็จะเปิดทางไปสู่การ “ปฏิวัติในรัสเซีย” (p. 209) ทฤษฎีโดมิโนหันหลังกลับร้อยแปดสิบองศา

การต่อสู้ในยูเครนนั้นฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ‘Revolution of Dignity’ หรือ ‘Maidan Revolution’ ในปี ค.ศ. 2014 เป็นที่รู้จักกันดี แต่สำหรับฝ่ายรัสเซียนี่กลับเป็น “การรัฐประหาร” ที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาในการล้มประธานาธิบดี Viktor Yanukovych โดยปฏิบัติการผ่านชาตินิยมยูเครนฝ่ายขวาที่ได้รับการฝึกฝนด้านการรบ ฝ่ายรัสเซียโจมตีกลุ่มคนพวกนี้ว่าเป็นพวกนาซีใหม่ (Neo-Nazi) ที่เชิดชู Stepan Bandera ผู้ร่วมมือกับนาซี (p. 217) อย่างไรก็ตาม Haslam ไม่ได้กล่าวถึงการขยายตัวของขบวนการชาตินิยมยูเครนหลัง ‘Maidan Revolution’ เพราะไม่ได้มีแค่ Bandera แต่ยังมีผู้นำชาตินิยมยูเครนคนอื่น ๆ เช่น Roman Shukhevych ที่ยังมีรูปปั้นอยู่ที่เคนาดาจนนำไปสู่ข้อถกเถียงมากมาย เพราะเคยร่วมมือกับนาซี หรือจะเป็น Stepan Lenkavskyi และ Taras Borovets เป็นต้น

ใน ‘Maidan Revolution’ บทสนทนาทางโทรศัพท์ระหว่าง Victoria Nuland และเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำยูเครนด้วย “Fuc*k the EU” (p. 202) เป็นเรื่องที่โด่งดัง Nuland นักการทูตอาชีพผู้ทำงานด้านความมั่นคงในหลากหลายตำแหน่ง Nuland ทำงานให้กับทั้งสองพรรค เมื่อกล่าวถึง Nuland เรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือจะต้องกล่าวถึงสามี Robert Kagan นักประวัติศาสตร์และอนุรักษนิยมใหม่ (neoconservative) (p. 194) สหรัฐอเมริกาที่ต้องการขยายอำนาจ ค่านิยม ทุนนิยม หรือเสรีประชาธิปไตยแบบอเมริกันก็มักจะถูกโจมตีว่าเป็นผลพวงของอนุรักษนิยมใหม่ ในขณะที่ Henry Kissinger ไม่ได้เห็นดีเห็นงามกับความพยายามในการเปลี่ยนระบอบ (p. 195) แต่ Nuland ยืนหยัดในเรื่องการรักษาสถานะความเป็นผู้นำโลกของสหรัฐอเมริกา เพราะฉะนั้นทั้งจีนและรัสเซียต่างเป็นภัยต่อสหรัฐอเมริกา ตำแหน่งทางการทูตแรกของ Nuland คือประจำที่กรุงปักกิ่ง

ในบรรดาประเทศต่างๆ ในโลกยูเครนเป็นดินแดนหนึ่งที่สหรัฐอเมริกาทุ่มเงินมหาศาลเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่มีแค่รัฐบาลเท่านั้น George Soros ก็มีบทบาทสำคัญ ยูเครนเป็นพื้นที่ของการต่อสู้ระหว่างสหรัฐอเมริกาและรัสเซีย เมื่อเกิดการประท้วงในปี ค.ศ. 2014. การลอบยิงจากเหล่านักข่มขู่ยิงแม่นยำจนกระทั่งแบบไม่เลือกข้าง เพราะสองฝ่ายต่างมีพลแม่นปืนในมือ ทั้งผู้ประท้วงและตำรวจถูกยิงด้วยกระสุนแบบเดียวกัน (p. 205) ในปี ค.ศ. 2014 การเปลี่ยนแปลงในยูเครนดำเนินไปพร้อมกับการบุกโครเมียในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม แต่ก็ไม่ได้รับการตอบโต้ที่รุนแรงจากฝ่ายเสรีประชาธิปไตย

ถึงแม้ว่า Haslam จะไม่ได้ให้ความสำคัญมากมายเกี่ยวกับการแทรกแซงการเลือกตั้งสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 2016 จนทำให้ Hilary Clinton แพ้ Donald Trump บาดแผลของพรรคเดโมแครตกับความเกลียดชังรัสเซียเป็นบาดแผลที่ลึก แต่การขึ้นมาของ Trump ก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรมากมาย แม้ว่า Trump จะเป็นประหลาดพิสดาร ความเป็นนักธุรกิจจากมหานครใหญ่ของโลกทำให้ Trump แตกต่างไปจากเหล่าข้าราชการและนักการเมืองชนชั้นนำที่เมืองหลวง แต่สำหรับ Putin แล้วโครงสร้างอำนาจของระบบราชการสหรัฐอเมริกานั้นทรงพลังมาก ๆ จนไม่มีนักการเมืองคนไหนเปลี่ยนแปลงโครงสร้างนี้ได้ Putin ให้สัมภาษณ์กับ *Le Figaro* ในปี ค.ศ. 2017 ระบุชัดเจนว่าสามประธานาธิบดีที่เขารู้จักมาไม่สามารถทำอะไร

มากไปกว่าอำนาจสั่งการของข้าราชการ อำนาจที่นักการเมืองต้องปฏิบัติการ (p. 235) Victorian Nuland คือหนึ่งบุคคลของระบบราชการที่ทรงพลัง เป็นต้น

ในปี ค.ศ. 2016 Nuland พยายามที่จะหยุดเส้นทางส่งพลังของรัสเซีย ที่ขายให้กับเยอรมนี แต่ก็ไม่สามารถต้านทาน Angela Merkel กับ Nord Stream II เพราะสำหรับสหรัฐอเมริกาท่อแก๊สไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจ แต่เป็น “อาวุธทาง ภูมิการเมือง” (p. 247) แต่เศรษฐกิจเยอรมนีขึ้นอยู่กับแก๊สจากรัสเซีย การขายแก๊ส เป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัสเซีย ในปี ค.ศ. 2021 เงินตราต่างประเทศครึ่งหนึ่งของรัสเซียมาจากการขายแก๊ส (p. 249). ดังนั้นการระเบิด Nord Stream ในเดือน กันยายน ค.ศ. 2022 จึงเป็นปฏิบัติการที่สำคัญทางการทหาร ท่อแก๊สรัสเซีย-เยอรมนีคือสายสัมพันธ์สำคัญระหว่างรัสเซียและเยอรมนี สายสัมพันธ์ที่ตึงเครียด ระหว่างสหรัฐอเมริกาและเยอรมนีถึงขั้นหนักในปลายยุค Trump (p. 252) ในความเห็นของนักข่าวผู้มีชื่อเสียงคนสำคัญของสหรัฐอเมริกา Seymour Hersh การระเบิด Nord Stream เป็นฝีมือของสหรัฐอเมริกา²

ถึงแม้ว่าในหนังสือเล่มนี้จะเป็นเรื่องราวของสหรัฐอเมริกาแต่การเจรจากับ Putin ในสงครามยูเครนที่กรุงอิสตันบูลในเดือนเมษายน ค.ศ. 2022 ต้องหันเหไป ทางอื่นด้วยฝีมือของ Boris Johnson ที่เดินทางเยือนกรุงคีฟ โดย Johnson เสนอว่า “ไม่ต้องการให้เจรจากับ “อาชญากรสงคราม” โดย “war of attrition” จะดำเนินต่อไป ภายใต้ความแข็งแกร่งของยูเครน (p. 267) ดังนั้นถึงแม้ว่ายูเครนพร้อมจะเจรจากับ รัสเซีย แต่สหรัฐอเมริกาและอังกฤษจะไม่เซ็น เป้าหมายของสงครามก็ชัดเจนผ่าน ‘war of attrition’ นั่นก็คือการทำให้อำนาจของรัสเซียถดถอยจากการทำสงคราม ทั้งนี้ด้วยความหวังว่าในท้ายที่สุดแล้วการปกครองของประธานาธิบดี Putin จะ ล่มสลาย หรือสิ่งที่รู้จักกันในนาม ‘regime change’ ต่อไปในอนาคตก็คือจีน แต่ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2025 Vladimir Zelensky ปฏิเสธเรื่องนี้³

² Seymour Hersh, “How America Took Out The Nord Stream Pipeline”, February 8, 2023. <https://seymourhersh.substack.com/p/how-america-took-out-the-nord-stream>. Accessed 1 May 2025.

³ “Zelensky rejects claim Boris Johnson talked him out of 2022 peace deal”, The Guardian, 12 February 2025. <https://www.theguardian.com/world/2025/feb/12/zelenskyy-rejects-claim-boris-johnson-talked-him-out-of-2022-peace-deal>. Accessed 1 May 2025.

สำหรับ Haslam “รัสเซียถึงจุดตาย” (p. 268) “สถานะทางศีลธรรมของรัสเซียก็ต่ำเตี้ย...เศรษฐกิจก็แย่ เหล่าผู้มีความรู้นับเป็นล้านๆ คนอพยพหนี...” ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีผู้ลี้ภัยหลายล้านแบบยูเครนก็ตาม “ระบอบของ Putin จะพังทลาย... นี่ก็เหมือนกันไม่ผิดเพี้ยนกับสิ่งที่เกิดกับ Nicolas II ผู้เลือกทำสงครามเพื่อรักษาการปกครองอัตตาธิปไตย (autocracy)” ดังนั้นถ้าต่อไปในอนาคตจะเกิดการล่มสลายของ ‘จักรวรรดิรัสเซีย’ และ Putin แล้ว นี่อาจจะเป็นสงครามที่ไม่จำเป็นต้องใช้คนจากกองทัพของสังคมแอตแลนติกเหนือเลย ทั้งหมดนี้เป็นความหวังที่เป็นผลผลิตของความย่อเย้ยจากประสบการณ์และความทรงจำจากสงครามเวียดนาม

สหรัฐอเมริกาไม่ได้ขยายตัวทางการต่างประเทศเท่านั้น หลังปี ค.ศ. 2014 องค์การหลากหลายองค์การสหรัฐอเมริกาเข้าไปมีบทบาทโดยมีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนยูเครนให้ต่อต้านรัสเซีย องค์การที่มีความสำคัญก็คือ CIA ที่มีบทบาทมาก่อนหน้ารัสเซียบุกยูเครน บทบาทของ CIA ก่อนหน้าการ ‘Maidan Revolution’ หรือสำหรับรัสเซียคือ ‘การรัฐประหาร’ หลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง บทบาทของ CIA ก็มีมาก เช่น Defense Intelligence Unit of Ukraine (GUR) (โดยยังไม่ต้องพิจารณาบทบาทของ MI6 ของอังกฤษ) ทั้ง ๆ ที่ในอดีตองค์กรต่างๆ ของยูเครนก็มีฝ่ายรัสเซียแฝงตัวอยู่ สำหรับในช่วงสงคราม CIA ก็ยังมีบทบาทมากขึ้นในการต่อสู้กับรัสเซีย บทบาทของ CIA ต่อขบวนการฝ่ายขวา⁴ ของยูเครน Azov Battalion โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของอาวุธที่ดำเนินมาก่อนหน้าการบุกยูเครนในปี ค.ศ. 2022 นั้นเป็นข้อกังขาที่โดดเด่น

คนอเมริกันจำนวนหนึ่งที่เข้าไปมีบทบาทในโครงสร้างอำนาจของรัฐบาลยูเครน เช่น Natalie Jaresko ผู้เป็นคนอเมริกันโดยกำเนิด แต่พ่อแม่เป็นยูเครน โดยครอบครัวฝ่ายพ่อและแม่ต่างเผชิญกับชะตากรรมอันเลวร้ายจากฝ่ายรัสเซีย จากตำแหน่งทางการทูตด้านเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาประจำยูเครน

⁴ ฝ่ายขวาในแต่ละประเทศแตกต่างกันไป ฝ่ายขวาจัดในรัสเซียก็ย่อมเป็นประโยชน์กับชนชั้นนำรัสเซีย ดังนั้นการสนับสนุนฝ่ายขวาในประเทศต่างๆ ที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตัวเองเพียงแต่ฝ่ายขวาในยูเครนเป็นศัตรูตัวฉกาจของรัสเซีย ฝ่ายขวาในรัสเซียเองก็ตกอยู่ภายใต้ระเบียบความคิดว่าชนชั้นนำยูเครนถูกแทรกแซงจากฝ่ายตะวันตก

ได้กลายมาเป็นรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง และคนอื่นๆ อีกหลายต่อหลายคน เช่น Aivaras Abromavicius ชาวลิทัวเนียที่ผ่านการศึกษาอันเป็น ‘soft power’ สำคัญของสหรัฐอเมริกาได้เป็นรัฐมนตรีพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าของยูเครน David Sakvarelidze อัยการจากนิวยอร์กได้มาเป็นอัยการของยูเครนพร้อมกับการเปลี่ยนสัญชาติมาเป็นยูเครน⁵ เป็นต้น Haslam ไม่ได้กล่าวถึงพลังของสหรัฐอเมริกาในมิติเหล่านี้เรื่องราวแบบนี้ไม่ได้มีแค่ยูเครน แต่ยังเกิดในประเทศอื่นๆ ในแถบบอลติก (Baltic) ด้วย

สงครามในยูเครนเป็นสงครามชี้ชะตากรรมของสังคมแอตแลนติกเหนือกับรัสเซียและพันธมิตร ทั้งนี้กองกำลังที่รัสเซียระดมเข้ามาทำการรบนั้นไม่ได้มีแต่รัสเซียยังมี จีน เนปาล อินเดียและคิวบา ตลอดจนไปจนถึงเกาหลีเหนือ ไปจนถึงฝ่ายสหรัฐอเมริกา หนึ่งในนั้นก็คือลูกชายของเจ้าหน้าที่ระดับของ CIA ผู้เสียชีวิตในสงครามยูเครน ความตายที่ไม่มีใครต้องการเปิดเผยให้ผู้คนภายในประเทศรับรู้เมื่อลูกชายไปร่วมรบเคียงข้างกับรัสเซีย⁶ สัดส่วนประชากรระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในรัสเซียอยู่ 86.75 ต่อ 100 ในปี ค.ศ. 2024 ต่อสัดส่วนของประชากรจะอยู่ในราวประมาณ 53% ในปี ค.ศ. 2021 ส่วนยูเครนก็อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ปัญหาภายในของรัสเซียเป็นปัญหาจากโครงสร้างประชากร

ข่าวสารต่างๆ เหล่านี้เชื่อถือได้แค่ไหน นับตั้งแต่ ‘fake news’ ขยายตัวอย่างมากตั้งแต่ ค.ศ. 2015 เป็นต้นมาจนถึงทำให้คำ ‘fake news’ ติดตลาดในปีต่อๆ มาและอื่นๆ เช่น บทบาทของ Cambridge Analytica กับการสร้างเรื่องต่างๆ จนเป็นข่าวโด่งดังแล้ว จนกระทั่งทำให้ Facebook ถูกปรับไปในปี ค.ศ. 2019 เป็นต้น กลไกของการจัดสร้างข้อมูลทำให้เกิดคำถามว่า “อะไรที่เชื่อถือได้?” ความน่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อนำไปสู่การปะทะกันในพื้นที่สื่อฝ่ายต่างตอบโต้และปฏิเสธด้วยคำแบบ ‘conspiracy theories’

⁵ ดู Glenn Diesen, *The Ukraine War & the Eurasian World Order*, (Atlanta, GA: Clarity Press, 2024)

⁶ Natalia Yermak, “CIA confirms deputy director’s son killed while fighting in Ukraine”, *The KYIV Independent*, April 26, 2025. <https://kyivindependent.com/cia-confirmed-deputy-directors-son-killed-while-fighting-in-ukraine/>. Accessed 2 May, 2025.

ในปี ค.ศ. 2017 บทบาทของ Hunter Biden ลูกประธานาธิบดี Joe Biden กับการประกอบธุรกิจในยูเครนในกรณีของบริษัทด้านพลังงาน Burisma (ปิดกิจการ ในปี ค.ศ. 2023) ก็อยู่ในพื้นที่ของ ‘ทฤษฎีสมคบคิด’ เพราะผู้ที่เข้าไปเป็นกรรมการบริษัทนั้นไม่ได้มีแค่ Biden (ปี ค.ศ. 2014 ไม่นานหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง) เท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มตระกูลของชนชั้นนำสหรัฐอเมริกาที่มีบทบาทในระดับ รัฐมนตรีต่างประเทศเข้าไปร่วมด้วย ไ้ร่วมไปจนถึงอดีตประธานาธิบดีโอบามา สงครามยูเครนจึงกลายเป็นสงครามของ Biden ตามคำพูดของประธานาธิบดี Donald Trump

สงครามที่หลายต่อหลายคนคิดว่า ‘ระบอบเสรีนิยมกำลังพังทลาย’ แต่นั่นย่อมไม่ใช่การสิ้นสุดของอำนาจของสังคมแอตแลนติกเหนือผู้วางระเบียบให้กับโลกนี้มาตลอดระยะเวลาหลายร้อยปี สังคมแอตแลนติกเหนือยังมี สมาชิกทางการทหารเพิ่มมากขึ้นด้วยการเป็นสมาชิกของสวีเดนและฟินแลนด์ สองสมาชิกใหม่จากสองประเทศช่วยให้สังคมแอตแลนติกเหนือมีความ สมบูรณ์เพิ่มมากยิ่งขึ้นภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกา เพียงแต่ไม่รู้ว่าจะนำไปได้อีกนานแค่ไหน แต่สำหรับในหมู่ชนชั้นนำของสังคมแอตแลนติกเหนือความ น่ากลัวของรัสเซียไม่ได้หายไปไหนสมาชิกยังคงอยู่ไปอีกยาวนาน เพียงแต่อนาคต เป็นสิ่งที่ดูจะไม่มีวันสิ้นสุด ประโยคที่กล่าวมานี้เชื่อถือได้หรือไม่?